

Надання адміністративних послуг у сфері державної реєстрації актів цивільного стану: проблемні питання та шляхи їх вирішення

З метою забезпечення методологічної допомоги фахівцям, які забезпечують надання адміністративних послуг у громадах, експерти Програми USAID DOBRE, у партнерстві зі спеціалістами Всеукраїнської асоціації центрів надання адміністративних послуг, Департаментів приватного права та державної реєстрації Міністерства юстиції України підготували короткі роз'яснення з цієї тематики.

1. Реєстрація новонароджених, визнання батьківства.

Державна реєстрація народження дитини проводиться з одночасним визначенням її походження та присвоєнням їй прізвища, власного імені та по батькові не пізніше одного місяця з дня її народження.

Підставою для проведення державної реєстрації народження дитини є визначені центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я документи, що підтверджують факт народження (ст. 13 Закону України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» (далі - Закон)).

Походження дитини визначається відповідно до ст. 122, 126, 135 Сімейного кодексу України (далі – СКУ).

Походження дитини від батька визначається за заявою жінки та чоловіка, які не перебувають у шлюбі між собою. Якщо заява про визнання батьківства не може бути подана особисто, вона може бути подана через представника або надіслана поштою, за умови її нотаріального засвідчення. Повноваження представника мають бути нотаріально засвідчені (ст. 126 СКУ).

При народженні дитини у матері, яка не перебуває у шлюбі, у випадках, коли немає спільної заяви батьків, заяви батька або рішення суду, запис про батька дитини у Книзі реєстрації народжень провадиться за прізвищем та громадянством матері, а ім'я та по батькові батька дитини записуються за її вказівкою (ст. 135 СКУ).

2. Порядок реєстрації народження дитини коли батьки мають різні прізвища та/або якщо один з батьків іноземець (без посвідки на проживання на території України).

Дитина має бути зареєстрована зразу ж після народження і з моменту народження має право на ім'я і набуття громадянства, а також, наскільки це можливо, право знати своїх батьків і право на їх піклування (ст. 7 Конвенції про права дитини).

За наявності різних прізвищ, за згодою батьків, що підтверджується спільною заявою про державну реєстрацію народження, дитині присвоюється прізвище батька чи матері (ст. 145 СКУ).

Якщо мати та/або батько дитини не можуть подати спільну заяву про державну реєстрацію народження, заявником подається письмова згода батьків (одного з них) про присвоєння дитині прізвища, справжність підпису на якій засвідчується нотаріально.

За відсутності згоди дитині присвоюється прізвище на підставі рішення органу опіки та піклування або суду (пункт 21 глави 1 розділу III Правил державної реєстрації актів цивільного стану в Україні, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 18 жовтня 2000 № 52/5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 18 жовтня 2000 за № 719/4940 (далі – Правила)).

Державна реєстрація актів цивільного стану за заявами іноземців, осіб без громадянства проводиться за законодавством України (пункт 8 розділу I Правил).

Для державної реєстрації актів цивільного стану подається паспорт громадянина України або паспортний документ іноземця заявника та документи, які підтверджують факти, що підлягають державній реєстрації (частина четверта статті 9 Закону).

У відповідній заяві про державну реєстрацію акту цивільного стану зазначаються відомості про документи, які підтверджують факти, що підлягають державній реєстрації, паспортний документ іноземця або документ, що посвідчує особу без громадянства заявника, та посвідка на постійне чи тимчасове проживання або інший документ, що підтверджує законність перебування іноземця чи особи без громадянства на території України.

Документи, складені іноземною мовою, подаються для державної реєстрації актів цивільного стану разом з їх перекладами на українську мову, засвідченими в установленому порядку (пункт 6 глави 1 розділу II Правил).

Якщо документ, що посвідчує особу одного з батьків, з поважних причин не може бути пред'явлений, то орган державної реєстрації актів цивільного стану не вправі відмовити в державній реєстрації народження дитини. Відомості про другого з батьків у цьому разі зазначаються на підставі свідоцтва про шлюб. Дані про громадянство в актовому записі про народження та свідоцтві не заповнюються, про що робиться відповідний запис у графі «Для відміток» актового запису про народження. Надалі ці дані можуть бути доповнені відповідно до законодавства, яке регулює порядок внесення змін до актових записів цивільного стану (підпункт "а" пункту 12 глави 1 розділу III Правил).

У разі народження дитини жінкою, яка є громадянкою іноземної держави або особою без громадянства, яка проживає на території України, замість реквізитів паспорта або паспортного документа, що посвідчує особу матері, зазначаються відомості про реквізити посвідки на постійне проживання такої жінки (пункти 1,3, 6 глави 1 розділу III Правил).

3. Видача повторних свідоцтв про реєстрацію актів цивільного стану. Чи є первинне свідоцтво про народження дитини чинним (дійсним) документом, якщо вже було видане повторне свідоцтво про народження.

Якщо оригінал свідоцтва про державну реєстрацію акту цивільного стану вкрадено, загублено, пошкоджено чи знищено, та повторна видача свідоцтва у разі внесення змін до актового запису чи його поновлення здійснюється на підставі актового запису цивільного стану, складеного як в електронному вигляді, так і на паперовому носії, незалежно від місця державної реєстрації акту цивільного стану та місця проживання заявника.

На свідоцтві проставляються штамп «Повторно». Повторно видане свідоцтво про державну реєстрацію акту цивільного стану має таку ж саму юридичну силу як і первинне свідоцтво.

Свідоцтво про державну реєстрацію акта цивільного стану повторно видається за наявності паспорта (паспортного документа) заявника (пункти 2, 4 розділу IV Правил).

У разі внесення змін до актового запису цивільного стану свідоцтво про державну реєстрацію, подане заявником для внесення змін, анулюється та знищується у встановленому порядку.

У разі неповернення такого свідоцтва воно втрачає свою актуальність.

Якщо свідоцтво про державну реєстрацію актів цивільного стану не повернуто у разі анулювання актового запису цивільного стану, інформація про його анулювання оприлюднюється на офіційному веб-сайті Міністерства юстиції України.

4. Отримання свідоцтва про народження через ЦНАП.

Центр надання адміністративних послуг забезпечує передачу заяви та документів, необхідних для державної реєстрації актів цивільного стану до відділу державної реєстрації актів цивільного стану в межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці на розгляд та зберігання.

Заява про державну реєстрацію народження та документи, необхідні для такої державної реєстрації передаються до відповідного відділу державної реєстрації актів цивільного стану в день звернення заявника або не пізніше наступного робочого дня у разі їх отримання поза робочим часом відділу.

Відділ державної реєстрації актів цивільного стану невідкладно в день отримання заяви від центру надання адміністративних послуг обліковує її у відповідному журналі прийому заяв, де здійснює відмітку про подання такої заяви через центр надання адміністративних послуг.

У разі подання документів через центр надання адміністративних послуг отримання свідоцтва про народження, письмової відмови в проведенні державної реєстрації акту цивільного стану, здійснюється в центрі надання адміністративних послуг, через який подано відповідну заяву.

Центр надання адміністративних послуг забезпечує отримання відповідних документів не пізніше наступного робочого дня з дня державної реєстрації акту цивільного стану чи прийняття відділом державної реєстрації актів цивільного стану рішення про відмову в проведенні такої реєстрації.

Відділ державної реєстрації актів цивільного стану на підставі акту приймання-передавання передає оформлене свідоцтво та інший, у випадках передбачених законодавством, документ уповноваженій особі центру надання адміністративних послуг для подальшого вручення заявнику(пункти 5,6,8 глави 2 розділу II Правил).

5. Які особливості реєстрації народження дитини в разі порушення місячного терміну?

Статтею 212¹ Кодексу України про адміністративні правопорушення передбачено відповідальність за несвоєчасну без поважної причини реєстрацію батьками народження дитини в державних органах реєстрації актів цивільного стану.

Батьки зобов'язані невідкладно, але не пізніше одного місяця від дня народження дитини зареєструвати народження дитини в органі державної реєстрації актів цивільного стану.

У разі невиконання цього обов'язку в установлений строк у графі «Для відміток» актового запису про народження зазначаються поважні причини пропуску місячного строку або реквізити протоколу про адміністративне правопорушення (пункт 8 глави 1 розділу III Правил).

Водночас, з урахуванням введення воєнного стану на території України вищевказана норма не застосовується.

6. Чи можуть родичі дитини зареєструвати її народження.

Державна реєстрація народження проводиться за заявою про державну реєстрацію народження батьків дитини чи одного з них, а в разі смерті батьків або в разі, якщо вони з інших причин не можуть зареєструвати народження,- за заявою родичів, інших осіб, уповноваженого представника закладу охорони здоров'я, в якому народилась дитина або в якому наразі вона перебуває (пункт 8 глави 1 розділу III Правил).

7. Шлюб реєструється після спливу одного місяця від дня подання особами заяви про реєстрацію шлюбу. За наявності поважних причин керівник органу державної

реєстрації актів цивільного стану дозволяє реєстрацію шлюбу до спливу цього строку. Чи можу я, посадова особа селищної ради, на яку покладені обов'язки з державної реєстрації актів цивільного стану, самостійно скоротити цей строк? Чи цей строк скорочує тільки начальник відділу державної реєстрації актів цивільного стану?

Відповідно до частини першої статті 32 СКУ шлюб реєструється після спливу одного місяця від дня подання особами заяви про реєстрацію шлюбу. За наявності поважних причин керівник органу державної реєстрації актів цивільного стану дозволяє реєстрацію шлюбу до спливу цього строку.

За наявності поважної причини і з дозволу керівника органу державної реєстрації актів цивільного стану державна реєстрація шлюбу проводиться до закінчення зазначеного строку на підставі спільної заяви наречених та документів, які підтверджують наявність поважної причини (пункт 9 глави 2 розділу III Правил).

Враховуючи, що дозвіл на проведення державної реєстрації шлюбу до спливу місячного строку надається керівником органу державної реєстрації актів цивільного стану, повноваження надавати такий дозвіл у разі проведення державної реєстрації шлюбу виконавчим органом сільської, селищної і міської ради має керівник такого органу.

8. Реєстрація актового запису військовослужбовця про смерть.

Державна реєстрація смерті здійснюється на підставі документа встановленої форми про смерть, виданого закладом охорони здоров'я або судово-медичною установою за заявою про державну реєстрацію смерті, поданою не пізніше трьох днів з дня настання смерті або виявлення трупа, а в разі якщо неможливо одержати документ закладу охорони здоров'я або судово-медичної установи, – не пізніше п'яти днів; за останнім місцем проживання померлого, за місцем настання смерті чи виявлення трупа або за місцем поховання (ст. 17 Закону).

Державна реєстрація смерті військовослужбовців здійснюється за загальних умовами проведення державної реєстрації смерті, передбачених главою 5 розділу III Правил.

9. Яка процедура отримання та зберігання бланків свідоцтв?

Посадова особа, відповідальна за зберігання бланків свідоцтв у виконавчому органі сільської, селищної, міської ради, одержує бланки свідоцтв у відповідному відділі державної реєстрації актів цивільного стану міжрегіонального управління за видатковою накладною з розрахунку не більше місячної потреби в них, або відділ державної реєстрації актів цивільного стану міжрегіонального управління надсилає ці бланки свідоцтв спецзв'язком чи реєстрованим поштовим відправленням з оголошеною цінністю.

Посадова особа, відповідальна за зберігання бланків свідоцтв в окремому приміщенні виконавчого органу сільської, селищної, міської ради, одержує бланки свідоцтв у посадової особи, відповідальної за зберігання бланків свідоцтв у виконавчому органі сільської, селищної, міської ради, за видатковою накладною з розрахунку не більше місячної потреби в них.

При отриманні бланків свідоцтв посадовою особою, відповідальною за зберігання бланків свідоцтв у виконавчому органі сільської, селищної, міської ради, в обов'язковому порядку переглядається та перераховується кожний бланк свідоцтва, а також окремо перевіряється нумерація бланків свідоцтв.

В окремих приміщеннях відділу державної реєстрації актів цивільного стану міжрегіонального управління, розташованого у декількох приміщеннях, та у виконавчому органі сільської, селищної, міської ради комісія для приймання бланків свідоцтв не створюється.

Виконавчий орган сільської, селищної, міської ради надсилає до відділу державної реєстрації актів цивільного стану міжрегіонального управління, від якого одержано бланки свідоцтв, не пізніше трьох робочих днів з дня їх отримання підтвердження про прийняття бланків свідоцтв посадовою особою, відповідальною за зберігання бланків свідоцтв

Посадова особа, відповідальна за зберігання бланків свідоцтв в окремому приміщенні виконавчого органу сільської, селищної, міської ради, не пізніше наступного робочого дня з дня їх отримання надає підтвердження про прийняття бланків свідоцтв посадовій особі, відповідальній за зберігання бланків свідоцтв у відповідному виконавчому органі.

У виконавчому органі сільської, селищної, міської ради відповідальною за зберігання бланків свідоцтв є посадова особа відповідного органу, а також посадова особа, уповноважена на проведення державної реєстрації актів цивільного стану в окремому приміщенні виконавчого органу сільської, селищної, міської ради, на яких цей обов'язок покладено рішенням відповідної ради або її виконавчого комітету чи розпорядженням голови, про що повідомляється відділ державної реєстрації актів цивільного стану міжрегіонального управління, який забезпечує бланками свідоцтв цей виконавчий орган.

Бланки свідоцтв повинні зберігатись у сейфах, вогнетривких шафах або металевих ящиках, стаціонарно закріплених до стіни або підлоги, або у спеціально обладнаних приміщеннях. У неробочий час сейфи, вогнетривкі шафи й металеві ящики, спеціально обладнані приміщення з бланками свідоцтв належним чином опечатуються.

Приміщення, де зберігаються бланки свідоцтв, має бути захищене від несанкціонованого проникнення шляхом встановлення охоронної сигналізації. Вікна такого приміщення незалежно від поверху, на якому воно розташоване, обладнуються металевими ґратами чи захисними ролетами або на скло має бути нанесено броньовану ударотривку плівку (пункти 2.5, 2.6, 2.8, 2.10 розділу II, пункти 3.2, 3.7, 3.8 розділу III Порядку ведення обліку і звітності про використання бланків свідоцтв про державну реєстрацію актів цивільного стану, а також їх зберігання, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 29 жовтня 2012 № 1578/5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 02 листопада 2012 за № 1845/22157).

10. Комплексна послуга «Малютко».

Постановою Кабінету Міністрів України від 11 серпня 2023 № 853 «Деякі питання надання комплексної електронної публічної послуги «Малютко» затверджено Порядок надання комплексної електронної публічної послуги «Малютко».

Послуга «Малютко» передбачає надання послуг з державної реєстрації народження та визначення походження дитини, декларування місця проживання дитини, призначення допомоги при народженні дитини, внесення відомостей про дитину до Реєстру пацієнтів в електронній системі охорони здоров'я, реєстрація дитини у Державному реєстрі фізичних осіб - платників податків, внесення інформації про дитину до Єдиного державного демографічного реєстру з автоматичним формуванням унікального номера запису в ньому, надання грошової компенсації вартості одноразової натуральної допомоги «пакунок малюка», видача посвідчень батьків багатодітної сім'ї та дитини з багатодітної сім'ї, призначення допомоги на дітей, які виховуються у багатодітних сім'ях.

Послуга «Малютко» може надаватися з урахуванням технічних можливостей реалізації таких послуг засобами Єдиного державного вебпорталу електронних послуг (Портал «Дія») та інформаційно-комунікаційних систем державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, що можуть бути задіяні для її надання.

Послуга «Малютко» надається виключно за бажанням батьків дитини чи одного з них шляхом подання заяви про державну реєстрацію народження особисто через Портал Дія, через центр надання адміністративних послуг, безпосередньо до відділу державної реєстрації

актів цивільного стану або у закладі охорони здоров'я, що надає медичну допомогу при пологах, за умови співробітництва відділу державної реєстрації актів цивільного стану та закладу охорони здоров'я на основі відповідного меморандуму.

За результатами надання послуг в рамках послуги «єМалятко» посадова особа відділу державної реєстрації актів цивільного стану видає свідоцтво про народження та у разі потреби витяг з Державного реєстру актів цивільного стану громадян про народження із зазначенням відомостей про батька відповідно до ч.1 ст.135 СКУ у відділі державної реєстрації актів цивільного стану або надсилає до закладу охорони здоров'я/центру надання адміністративних послуг чи заявнику рекомендованим поштовим відправленням коштом заявника.

Інформування заявника про результати надання послуг, під час надання послуги «єМалятко» здійснюється засобами Порталу «Дія».

11. На території нашого села проживає особа, яка не має ніяких документів: ні паспорта, ні свідоцтва про народження, лише довідка (виписка з актового запису про народження російською мовою). Я реєструю смерть лише на підставі лікарського свідоцтва про смерть?

Підставою для державної реєстрації смерті є, зокрема, лікарське свідоцтво про смерть (форма № 106/о).

Державна реєстрація смерті проводиться за заявою родичів померлого, представників органу опіки та піклування, працівників житлово-експлуатаційних організацій, адміністрації закладу охорони здоров'я, де настала смерть, та інших осіб.

Особа, яка звернулася щодо державної реєстрації смерті, повинна пред'явити паспорт або паспортний документ. Відсутність зазначеного документа не є підставою для відмови в державній реєстрації смерті, але про це робиться відповідна відмітка в графі «Для відміток» актового запису про смерть (пункти 1, 7 глави 5 розділу III Правил).

Список паспортів громадян України, зданих у зв'язку з державною реєстрацією смерті (додаток 18), до якого додаються зазначені документи, передається щомісяця, але не пізніше 10 числа місяця, що настає за звітним, до територіального підрозділу Державної міграційної служби України за місцезнаходженням відділу державної реєстрації актів цивільного стану.

Непередача зазначених документів не є перешкодою для державної реєстрації смерті. Орган державної реєстрації актів цивільного стану зобов'язаний повідомити про державну реєстрацію смерті осіб, документи яких не здані, не пізніше 10 числа місяця, що настає за звітним, територіальні підрозділи Державної міграційної служби України за місцезнаходженням відділу державної реєстрації актів цивільного стану (додаток 19) та в семиденний строк після проведення такої реєстрації районні (міські) військові комісаріати за останнім місцем проживання призовників і військовозобов'язаних (додаток 7), про що робиться відмітка у графі «Для відміток» актового запису про смерть. У разі якщо місце проживання померлого призовника або військовозобов'язаного зареєстровано на окупованій території або документально не підтверджено, таке повідомлення надсилається за місцезнаходженням відділу державної реєстрації актів цивільного стану (пункту 14 глави 5 розділу III Правил).

12. В якому нормативно-правовому акті зазначено про необхідність подачі військово-облікових документів при подачі заяви про державну реєстрацію шлюбу?

Для державної реєстрації актів цивільного стану подається паспорт громадянина України або паспортний документ іноземця-заявника та документи, які підтверджують факти, що підлягають державній реєстрації.

Для державної реєстрації шлюбу жінкою та чоловіком особисто подається заява до органу державної реєстрації актів цивільного стану за їх вибором (ст. 9, ст. 14 Закону)

Форма заяви встановлена додатком 6 до Правил, графу 7 якої «відношення до військової служби» у зв'язку з прийняттям постанови Кабінету Міністрів України від 07 грудня 2016 року № 921 «Про затвердження Порядку організації та ведення військового обліку призовників і військовозобов'язаних» приведено у відповідність до додатка 19 Порядку, затвердженого цією постановою. Зокрема у відповідній графі заяви зазначаються такі відомості щодо особи: де перебуває на обліку; назва міста, номер поштової скриньки військової частини, де служить; військове звання (категорія) (стосовно призовників зазначається «призовник»); серія та номер військового квитка (тимчасового посвідчення) або посвідчення про приписку.

Органи реєстрації актів цивільного стану зобов'язані в семиденний строк надати відповідним районним (міським) територіальним центрам комплектування та соціальної підтримки, Центральному управлінню або регіональним органам Служби безпеки України, відповідному підрозділу Служби зовнішньої розвідки України відомості про події та дії, що нерозривно пов'язані з призовником, військовозобов'язаним, резервістом, його батьками та членами сім'ї (дружиною (чоловіком), дітьми) та підлягають обов'язковому внесенню до Державного реєстру актів цивільного стану громадян (відомості про народження фізичної особи, усиновлення, позбавлення та поновлення батьківських прав, шлюб, розірвання шлюбу, зміну прізвища, власного імені та по батькові, смерть) (ст. 38 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу»).

Пунктом 57 постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів» від 30 грудня 2022 року № 1487, передбачено, що органи державної реєстрації актів цивільного стану подають в семиденний строк відповідним районним (міським) територіальним центрам комплектування та соціальної підтримки, органам СБУ, підрозділам Служби зовнішньої розвідки відомості про акти цивільного стану щодо призовників, військовозобов'язаних та резервістів згідно з додатком 21.

Аналогічні норми щодо направлення відповідного повідомлення містить додаток 7 Правил.

13. Що буде зі шлюбом, який реєстрували на окупованій території? Як потім їх узаконювати?

Будь-який акт (рішення, документ), виданий органами, їх посадовими та службовими особами на тимчасово окупованій території, є недійсним і не створює правових наслідків, крім документів, що підтверджують факт народження, смерті, реєстрації (розірвання) шлюбу особи на тимчасово окупованій території, які додаються до заяви про державну реєстрацію відповідного акта цивільного стану (ст. 9 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України»)

У порядку окремого провадження розглядаються справи про встановлення фактів, якщо згідно із законом такі факти породжують юридичні наслідки, тобто від них залежить виникнення, зміна або припинення особистих чи майнових прав громадян; чинним законодавством не передбачено іншого порядку їх встановлення; заявник не має іншої

можливості одержати або відновити загублений чи знищений документ, який посвідчує факт, що має юридичне значення; встановлення факту не пов'язується з наступним вирішенням спору про право (ст. 293, 315 Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України)).

Суд розглядає справи про встановлення факту, зокрема, реєстрації шлюбу, (п.4 ч.1 ст. 315 ЦПК України).

Рішення суду про встановлення факту, який підлягає реєстрації в органах державної реєстрації актів цивільного стану або нотаріальному посвідченню, не замінює собою документів, що видаються цими органами, а є тільки підставою для одержання зазначених документів (ч.2 ст.319 ЦПК України).

У Верховній Раді України зареєстровано проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей державної реєстрації актів цивільного стану, що відбулися на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України та за межами України» (реєстр. № 9069 від 28 лютого 2023 року), яким пропонується врегулювати можливість визнання та підтвердження державою актів цивільного стану, що мали місце на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України, в адміністративному порядку, у зв'язку з чим для проведення державної реєстрації народження дитини або смерті органам державної реєстрації актів цивільного стану може подаватися медичний документ, що підтверджує факт народження на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України, або документ, що підтверджує відповідну реєстрацію на такій території, виданий окупаційною адміністрацією Російської Федерації, а підставою для проведення державної реєстрації шлюбу, розірвання шлюбу може бути документ, що підтверджує таку реєстрацію на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України, виданий окупаційною адміністрацією Російської Федерації.

14. Одруження військовослужбовців

Відповідно до частин першої – третьої ст. 28 СКУ заява про реєстрацію шлюбу подається жінкою та чоловіком до будь-якого органу державної реєстрації актів цивільного стану за їхнім вибором. Заява про реєстрацію шлюбу подається жінкою та чоловіком особисто. Якщо жінка і (або) чоловік не можуть через поважні причини особисто подати заяву про реєстрацію шлюбу до органу державної реєстрації актів цивільного стану, таку заяву, нотаріально засвідчену, можуть подати їх представники. Повноваження представника мають бути нотаріально засвідчені.

Шлюб реєструється після спливу одного місяця від дня подання особами заяви про реєстрацію шлюбу. За наявності поважних причин керівник органу державної реєстрації актів цивільного стану дозволяє реєстрацію шлюбу до спливу цього строку (ч.1 ст.32 СКУ).

Державна реєстрація шлюбу, якщо один із наречених є, зокрема, військовослужбовцем Збройних Сил, Служби безпеки, Служби зовнішньої розвідки, Державної прикордонної служби, Управління державної охорони, Національної гвардії, іншого утвореного відповідно до законів України військового формування (далі – військовослужбовець), може проводитися відділами державної реєстрації актів цивільного стану без особистої присутності такого нареченого (нареченої) (Постанова Кабінету Міністрів України від 07.03.2022 № 213 «Деякі питання державної реєстрації шлюбу в умовах воєнного стану») (далі – Постанова)

Заява військовослужбовця про державну реєстрацію шлюбу, що одночасно є підтвердженням факту надання ним згоди на шлюб, подається безпосередньому командиру (керівнику), яким засвідчується справжність підпису на відповідній заяві та забезпечується її передача (надсилання) до відділу державної реєстрації актів цивільного стану, до якого подано особисто нареченим (нареченою) заяву про державну реєстрацію шлюбу.

Факт реєстрації шлюбу, якщо один із наречених є військовослужбовцем також може засвідчуватися актом про укладення шлюбу (далі – акт), який складається безпосереднім командиром (керівником) військовослужбовця та скріплюється гербовою печаткою відповідного органу (військового формування).

Акт може складатися без особистої присутності одного чи обох наречених з використанням доступних засобів відеозв'язку з тим із наречених, хто відсутній, або з обома відсутніми нареченими.

Акт передається (надсилається) командиром (керівником), яким його було складено, до будь-якого відділу державної реєстрації актів цивільного стану для складення актового запису про шлюб у паперовій формі та внесення відомостей до Державного реєстру актів цивільного стану громадян (підпункти 1, 2 пункту 1 Постанови).

15. Чи можна реєструвати шлюб по паспорту, термін дії якого закінчився під час воєнного стану?

Паспорти громадян України у формі картки, строк дії яких закінчився за 30 днів до 24 лютого 2022 р. та після 24 лютого 2022 р., та паспорти громадянина України зразка 1994 року, до яких не вклеєно фотокартку особи у разі досягнення нею 25- чи 45-річного віку, строк вклеювання до яких настав за 30 днів до 24 лютого 2022 р. та після 24 лютого 2022 р., є документами, що посвідчують особу та підтверджують громадянство України та підлягають обміну або вклеюванню нових фотокарток відповідно до досягнутого віку протягом 30 календарних днів з дня припинення чи скасування воєнного стану (постанова Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2022 № 1202 «Деякі питання реалізації актів законодавства у сфері міграції в умовах воєнного стану»)

16. Як отримати повний витяг з ДРАЦС щодо народження, смерті?

На письмові запити державних органів, органів місцевого самоврядування (їх посадових осіб), визначених в абзацах другому та третьому пункту 16 Порядку ведення Державного реєстру актів цивільного стану громадян, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22.08.2007 № 1064, та шляхом безпосереднього доступу видаються (отримуються), зокрема, повний витяг з Державного реєстру актів цивільного стану громадян щодо актового запису про народження та повний витяг з Державного реєстру актів цивільного стану громадян щодо актового запису про смерть.

На письмову заяву фізичної особи, відомості про яку або про її малолітніх, неповнолітніх дітей містяться у відповідному актовому записі цивільного стану, чи на письмову заяву представника цієї особи, повноваження якого підтверджуються довіреністю, посвідченою відповідно до Закону України «Про нотаріат», або документом, що посвідчує повноваження такого представника, відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» видаються виключно повний витяг з Державного реєстру актів цивільного стану громадян щодо актового запису про народження, повний витяг з Державного реєстру актів цивільного стану громадян щодо актового запису про шлюб та повний витяг з Державного реєстру актів цивільного стану громадян щодо актового запису про встановлення батьківства (пункт 3.4 розділу III Інструкції з ведення Державного реєстру актів цивільного стану громадян, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 24.07.2008 № 1269/5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 25.07.2008 за № 691/15382).

17. Послуга шлюб за добу буде доступна для виконавчих органів сільських рад.

Під час реалізації пілотного проекту щодо державної реєстрації шлюбу у скорочені строки за обраним заявниками місцем послуга з організації проведення державної реєстрації шлюбу за обраним заявниками місцем у визначені ними строки надається суб'єктом господарювання - юридичною особою публічного права (далі – організатор державної реєстрації шлюбу), клопотання якого про спроможність надання такої послуги задоволено відповідним територіальним органом Міністерства юстиції.

У разі надання такої послуги на території села, селища, міста клопотання про спроможність надання послуги з організації проведення державної реєстрації шлюбу за обраним заявниками місцем у визначені ними строки задовольняється відповідним виконавчим комітетом сільської, селищної, міської ради.

Клопотання вважається задоволеним у разі розміщення відповідним територіальним органом Міністерства юстиції, виконавчим комітетом сільської, селищної, міської ради на його (її) офіційному веб-сайті не пізніше двох робочих днів з дня отримання клопотання відомостей про організатора державної реєстрації шлюбу.

Надання послуг з організації проведення державної реєстрації шлюбу здійснюється організатором державної реєстрації шлюбу на підставі договору, укладеного у письмовій формі із заявниками, згідно з примірним договором, рекомендованим Міністерством юстиції.

Організатор державної реєстрації шлюбу забезпечує подання заявки на проведення державної реєстрації шлюбу за формою, встановленою Міністерством юстиції, особисто або шляхом надіслання такої заявки на адресу електронної пошти одного з органів державної реєстрації актів цивільного стану, визначеного територіальним органом Міністерства юстиції учасником пілотного проекту, або до виконавчого комітету сільської, селищної, міської ради у разі надання такої послуги на території села, селища, міста, до якої додаються копія договору про надання послуг з організації проведення державної реєстрації шлюбу, а також документи про сплату державного мита та платних послуг, що надаються органом державної реєстрації актів цивільного стану.

Державна реєстрація шлюбу проводиться у строк, визначений заявниками, у тому числі в день подання відповідної заявки.

Уповноважений працівник органу державної реєстрації актів цивільного стану після проведення перевірки відомостей про заявників, зазначених у договорі про надання послуг з організації проведення державної реєстрації шлюбу, складає заяву про державну реєстрацію шлюбу та забезпечує проведення такої реєстрації у місці та у час, зазначені в заявці організатора державної реєстрації шлюбу.

Державна реєстрація шлюбу проводиться уповноваженим працівником органу державної реєстрації актів цивільного стану у приміщенні організатора державної реєстрації шлюбу після підписання заявниками заяви про державну реєстрацію шлюбу шляхом складення актового запису про шлюб без використання Державного реєстру актів цивільного стану громадян з подальшим обов'язковим внесенням не пізніше наступного робочого дня відомостей, зазначених в актовому записі про шлюб, до такого Реєстру відповідно до законодавства та видачі заявникам свідоцтва про шлюб.

Свідоцтво про шлюб підписується уповноваженим працівником органу державної реєстрації актів цивільного стану та засвідчується печаткою такого органу (розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 липня 2016 №502-р).

Відповідно до пункту 4 наказу Міністерства юстиції України від 22 липня 2016 № 2247/5 «Про реалізацію пілотного проекту щодо державної реєстрації шлюбу» питання організації проведення державної реєстрації шлюбу на території села, селища, міста, де згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 липня 2016 № 502-р «Про запровадження

реалізації пілотного проекту щодо державної реєстрації шлюбу» запроваджено реалізацію пілотного проекту, вирішується відповідним виконавчим комітетом села, селища, міста з дотриманням вимог, установлених цим наказом.

18. 18. Отримання адміністративних послуг в сфері ДРАЦС через «Дія».

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 26 червня 2015 № 669 «Про реалізацію пілотного проекту у сфері державної реєстрації актів цивільного стану» зі змінами, внесеними розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01 вересня 2021 №1043-р, забезпечено можливість подання фізичними особами заяв у сфері державної реєстрації актів цивільного стану в електронній формі з використанням функціональних можливостей Єдиного державного вебпорталу електронних послуг (Портал «Дія»).

На реалізацію положень зазначеного розпорядження Міністерством юстиції розроблено Порядок розгляду відділами державної реєстрації актів цивільного стану – учасниками пілотного проекту заяв у сфері державної реєстрації актів цивільного стану, поданих через мережу Інтернет, затверджений наказом Міністерства юстиції України від 09 липня 2015 року № 1187/5, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 09 липня 2015 року за № 813/27258, відповідно до пункту 2 якого відділи державної реєстрації актів цивільного стану розглядають заяви фізичних осіб про державну реєстрацію шлюбу, отримання повторного свідоцтва про державну реєстрацію акту цивільного стану та витягу з Державного реєстру актів цивільного стану громадян.

Також, постановою Кабінету Міністрів України від 11 серпня 2023 № 853 «Деякі питання надання комплексної електронної публічної послуги «єМалятко» затверджено Порядок надання комплексної електронної публічної послуги «єМалятко, послуги якої можуть надаватися з урахуванням технічних можливостей реалізації таких послуг засобами Порталу «Дія» та інформаційно-комунікаційних систем державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, що можуть бути задіяні для надання послуги «єМалятко».

19. Порядок надання правової допомоги відповідно до Конвенції щодо витребування документів з Російської Федерації?

Відносини у цивільних та сімейних справах між Україною та Російською Федерацією було врегульовано Конвенцією про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах 1993 року, в редакції Протоколу до неї 1997 року.

Законом України «Про зупинення дії та вихід з Конвенції про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах та Протоколу до Конвенції про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах від 22 січня 1993 року» зупинено дію Конвенції 1993 року у відносинах з Російською Федерацією та Республікою Білорусь.

Дипломатичні відносини з Російською Федерацією внаслідок збройного нападу останньої на Україну розірвано.

Вирішення питання можливе шляхом поновлення актового запису цивільного стану на території України.

20. Порядок надання адміністративної послуги «Державна реєстрація шлюбу».

Заява про реєстрацію шлюбу подається жінкою та чоловіком до будь-якого органу державної реєстрації актів цивільного стану за їхнім вибором. Заява про реєстрацію шлюбу подається жінкою та чоловіком особисто. Якщо жінка і (або) чоловік не можуть через поважні

причини особисто подати заяву про реєстрацію шлюбу до органу державної реєстрації актів цивільного стану, таку заяву, нотаріально засвідчену, можуть подати їх представники. Повноваження представника мають бути нотаріально засвідчені (ст.28 СКУ).

Шлюб реєструється після спливу одного місяця від дня подання особами заяви про реєстрацію шлюбу. За наявності поважних причин керівник органу державної реєстрації актів цивільного стану дозволяє реєстрацію шлюбу до спливу цього строку (частина перша статті 32 СКУ).

Присутність нареченої та нареченого в момент реєстрації їхнього шлюбу є обов'язковою. Реєстрація шлюбу через представника не допускається (ст.34 СКУ).

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 26.06.2015 № 669-р «Про реалізацію пілотного проекту у сфері державної реєстрації актів цивільного стану» забезпечено можливість подання фізичними особами заяв про державну реєстрацію шлюбу в електронній формі з використанням функціональних можливостей Єдиного державного вебпорталу електронних послуг (Портал «Дія»).

Відповідна заява повинна містити електронний підпис, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису, фізичної особи або бути підписаними під час її особистого звернення до відділу державної реєстрації актів цивільного стану (пункт 4 розділу I Порядку розгляду відділами державної реєстрації актів цивільного стану – учасниками пілотного проекту заяв у сфері державної реєстрації актів цивільного стану, поданих через мережу Інтернет, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 09.07.2015 № 1187/5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 09.07.2015 за № 813/27258) (далі – Порядок)).

Заявники за наявності додають до зазначеної заяви відскановані копії паспорта, паспортного документа, документів, що підтверджують припинення попереднього шлюбу (у разі державної реєстрації повторного шлюбу), а також документа (квитанції) про сплату державного мита, оплату платних послуг (при бажанні їх отримати) при здійсненні платежу без використання платіжних систем через вебпортал «Звернення у сфері державної реєстрації актів цивільного стану» (пункт 1 розділу II Порядку).

Працівник відділу державної реєстрації актів цивільного стану призначає дату державної реєстрації шлюбу в день надходження відповідної заяви з накладенням електронного підпису, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису (пункт 3 розділу II Порядку).

На підставі актового запису про шлюб кожному із подружжя видається свідоцтво про шлюб (пункт 24 глави 2 розділу III Правил).

21. Верифікація а/з

Додатком до наказу Міністерства юстиції України від 08 лютого 2022 № 416/5 «Деякі питання проведення верифікації актових записів цивільного стану» встановлено Алгоритм автоматизованої перевірки відомостей актових записів цивільного стану, яким передбачено порядок проведення адміністратором Державного реєстру актів цивільного стану громадян автоматизованої перевірки відомостей актових записів цивільного стану, складених відділами державної реєстрації актів цивільного стану за допомогою програмного забезпечення Державного реєстру актів цивільного стану громадян та внесених до Державного реєстру актів цивільного стану громадян у порядку, визначеному законодавством, на підставі яких видано свідоцтва про державну реєстрацію актів цивільного стану після 01 січня 2009 року.

Накладення кваліфікованого електронного підпису посадової особи відділу державної реєстрації актів цивільного стану при внесенні актових записів цивільного стану до Державного реєстру актів цивільного стану громадян, внесенні змін до актових записів

цивільного стану, які містяться в ньому, є обов'язковим за наявності відповідної технічної можливості в Державного реєстру актів цивільного стану громадян.

Актовий запис цивільного стану, на який накладено кваліфікований електронний підпис посадової особи відділу державної реєстрації актів цивільного стану, вважається таким, що перевірений (верифікований) реєстратором, про що йому під час його підписання автоматизованим способом присвоюється статус «верифіковано».

22. Чи може ВПО отримати послуги у сфері державної реєстрації актів цивільного стану (реєстрація новонародженої дитини, зміна прізвища), якщо офіційно має реєстрацію місця проживання на тимчасово окупованій території?

За заявами громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території України або переселилися з неї, державну реєстрацію актів цивільного стану, внесення змін до актових записів цивільного стану, їх поновлення та анулювання здійснюють відділи державної реєстрації актів цивільного стану за місцем звернення заявника (пункт 3 розділу I Правил).

Наказом Міністерства юстиції України від 26 лютого 2022 № 606/5 «Про внесення змін до Правил державної реєстрації актів цивільного стану в Україні» визначено, що у разі введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» державна реєстрація актів цивільного стану проводиться будь-яким органом державної реєстрації актів цивільного стану за зверненням заявника (пункт 14 глави 1 розділу II Правил).

23. Зміни при реєстрації актів цивільного стану в період воєнного стану

Наказом Міністерства юстиції України від 26 лютого 2022 № 606/5 «Про внесення змін до Правил державної реєстрації актів цивільного стану в Україні» визначено, що у разі введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» державна реєстрація актів цивільного стану проводиться будь-яким органом державної реєстрації актів цивільного стану за зверненням заявника (пункт 14 глави 1 розділу II Правил).

Постановою Кабінету Міністрів України від 07.03.2022 № 213 «Деякі питання державної реєстрації шлюбу в умовах воєнного стану» визначено, що державна реєстрація шлюбу, якщо один із наречених є, зокрема, військовослужбовцем Збройних Сил, Служби безпеки, Служби зовнішньої розвідки, Державної прикордонної служби, Управління державної охорони, Національної гвардії, іншого утвореного відповідно до законів України військового формування, може проводитися відділами державної реєстрації актів цивільного стану без особистої присутності такого нареченого (нареченої).

У цьому випадку заява про державну реєстрацію шлюбу, що одночасно є підтвердженням факту надання ним згоди на шлюб, подається безпосередньому командирі (керівнику), яким засвідчується справжність підпису на відповідній заяві та забезпечується її передача (надсилання) до відділу державної реєстрації актів цивільного стану, до якого подано особисто нареченим (нареченою) заяву про державну реєстрацію шлюбу.

Факт реєстрації шлюбу також може засвідчуватися актом про укладення шлюбу, який складається безпосереднім командиром (керівником) військовослужбовця, поліцейського, особи рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, Державного бюро розслідувань, Державної кримінально-виконавчої служби або особи начальницького складу Національного антикорупційного бюро чи Бюро економічної безпеки, або керівником закладу охорони здоров'я, в якому перебувають або працюють один чи обоє наречених, та

скріплюється гербовою печаткою відповідного органу (військового формування) чи закладу (за наявності).

Акт передається (надсилається) командиром (керівником) або керівником закладу охорони здоров'я, яким його було складено, до будь-якого відділу державної реєстрації актів цивільного стану для складення актового запису про шлюб у паперовій формі та внесення відомостей до Державного реєстру актів цивільного стану громадян.

Постановою Кабінету Міністрів України від 24 січня 2023 № 66 «Про забезпечення здійснення закордонними дипломатичними установами України повноважень у сфері державної реєстрації актів цивільного стану в умовах воєнного стану» встановлено, що в умовах воєнного стану до набрання чинності законом щодо врегулювання відносин з проведення державної реєстрації актів цивільного стану закордонними дипломатичними установами України визначені Міністерством закордонних справ закордонні дипломатичні установи України проводять державну реєстрацію актів цивільного стану, вносять зміни до актових записів цивільного стану, поновлюють та анулюють їх, повторно видають свідоцтва про державну реєстрацію актів цивільного стану та видають витяги з Державного реєстру актів цивільного стану громадян з використанням зазначеного Реєстру як органи державної реєстрації актів цивільного стану, що здійснюють його ведення, здійснюють надання послуг у сфері державної реєстрації актів цивільного стану громадянам України незалежно від місця їх проживання (перебування), застосовують законодавство, яким у своїй діяльності керуються органи державної реєстрації актів цивільного стану, що здійснюють ведення Державного реєстру актів цивільного стану громадян, передають на зберігання актові записи цивільного стану на паперових носіях до Центрального міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Київ) у порядку, визначеному законодавством.

Постановою Кабінету Міністрів України від 27 вересня 2022 року № 1053 «Про внесення змін до Порядку розгляду заяв про зміну імені (прізвища, власного імені, по батькові) фізичної особи» передбачено, зокрема, що заяву щодо зміни прізвища у зв'язку з розірванням шлюбу, що не було змінено під час державної реєстрації розірвання шлюбу чи розірвання шлюбу у судовому порядку, справжність підпису заявника на якій нотаріально засвідчена, може бути подана через представника або надіслана поштою.

Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 04 березня 2022 № 407, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 07 березня 2022 за № 293/37629, встановлено, що умови відсутності можливості заповнення медичним працівником Медичного свідоцтва про народження (форма № 103/о) медичний працівник зобов'язаний на кожний випадок народження живої дитини виписати довідку довільної форми в двох примірниках без проставлення печатки, яка в період дії воєнного стану вважається документом, що підтверджує факт народження дитини та прирівнюється до заповненого Медичного свідоцтва про народження (форма № 103/о).

Наказом Міністерства юстиції України від 03 вересня 2022 № 3734/5 зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 05 вересня 2022 за № 1009/38345 передбачено можливість проведення державної реєстрації народження в умовах воєнного стану та протягом одного року з дня його припинення або скасування за заявою про державну реєстрацію народження, складеною у довільній формі, електронна копія (сканована копія, фотокопія) якої разом із електронними копіями (сканованими копіями, фотокопіями) медичного документа, що відповідно до законодавства є підставою для проведення державної реєстрації народження, та інших документів, необхідних для такої реєстрації, надсилається на адресу електронної пошти відділу державної реєстрації актів цивільного стану у Чернівецькій області Управління державної реєстрації Південно-Західного міжрегіонального управління Міністерства юстиції України (м. Івано-Франківськ) та державної реєстрації народження на підставі медичного висновку про народження, сформованого в Реєстрі медичних висновків електронної системи

охорони здоров'я щодо громадян України, які тимчасово перебувають за кордоном, дипломатичними представництвами та консульськими установи України.

Також передбачено можливість отримання свідоцтва про народження повторно та/або витяг з Реєстру про державну реєстрацію народження незалежно від дати проведення державної реєстрації народження фізичної особи та її походження мають право батьки дитини (один з них), баба, дід, повнолітні брат та сестра, тітка, дядько, мачуха, вітчим дитини або їх представник, що діє на підставі нотаріально посвідченої довіреності чи одного з документів, що посвідчують повноваження відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», а також Уповноважений Верховної Ради України з прав людини особисто або через свого представника.

Проектом Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей державної реєстрації актів цивільного стану, що відбулися на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України та за межами України» (реєстр. № 9069 від 28 лютого 2023 року), зокрема, пропонується внести зміни до пунктів 7, 8 частини першої статті 315 ЦПК України, застосування яких дозволить не ставити у залежність розгляд судом справ про встановлення фактів народження та смерті від отримання результату розгляду відповідних клопотань органом державної реєстрації актів цивільного стану щодо неможливості реєстрації таких фактів в адміністративному порядку. Зазначене усуває двоетапність розгляду таких заяв, що спрощує загальний порядок та строки їх розгляду.

Крім того, передбачені проектом Закону зміни до ч.2 ст.317 ЦПК України дозволять за спрощеною судовою процедурою у порядку окремого провадження, крім фактів народження та смерті особи, за наявності доказів, поданих учасниками справи встановлювати факти шлюбу та розірвання шлюбу, що відбулися на тимчасово окупованій території України, і розглядати такі справи невідкладно з дня надходження відповідної заяви до суду.

24. Як отримати доступ до державного реєстру актів цивільного стану громадян?

Підключення здійснюється адміністратором Реєстру – Державним підприємством «Національні інформаційні системи» та його філіями, на підставі договору.

Доступ до Єдиних та Державних реєстрів, створення та забезпечення функціонування яких належить до компетенції Міністерства юстиції України надається користувачам за умови використання останніми кваліфікованого електронного підпису для створення якого використовуються виключно засоби кваліфікованого електронного підпису, які мають вбудовані апаратно-програмні засоби, що забезпечують захист записаних на них даних від несанкціонованого доступу, від безпосереднього ознайомлення із значенням параметрів особистих ключів та їх копіювання, відповідають вимогам, визначеним Законом України «Про електронні довірчі послуги», та є сумісним з програмним забезпеченням Реєстрів.

Відповідно до норм Порядку забезпечення доступу осіб, уповноважених на здійснення реєстраційних дій, до Єдиних та Державних реєстрів, створення та забезпечення функціонування яких належить до компетенції Міністерства юстиції України, затвердженим наказом Міністерства юстиції України від 15 грудня 2015 № 2586/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 02 грудня 2020 № 4186/5), користувач самостійно вживає заходів, пов'язаних з отриманням кваліфікованого електронного підпису у кваліфікованого надавача електронних довірчих послуг.

Питання організації, обслуговування та підтримки телекомунікаційних каналів зв'язку загального користування, отримання послуг кваліфікованого електронного підпису, сумісного з програмним забезпеченням Реєстру, для складання актових записів цивільного стану в електронному вигляді вирішується виконавчими органами сільських, селищних, міських рад.

Одночасно, відповідальні посадові особи за проведення державної реєстрації актів цивільного стану отримують в установленому порядку доступ до Державного реєстру актів цивільного стану громадян.

Підключення до Реєстру здійснюється безкоштовно.

Інформаційно-консультативні послуги з навчання роботі з Єдиними та Державними реєстрами та послуги з технічного обслуговування автоматизованого робочого місця користувача є платними.

Відсутність доступу до Реєстру не є перешкодою в здійсненні делегованих повноважень.

25. Надання витягу та повторного свідоцтва через ЦНАП.

Видача свідоцтв про державну реєстрацію актів цивільного стану повторно та витягів з Державного реєстру актів цивільного стану громадян може проводитися за заявою заявника шляхом звернення до центру надання адміністративних послуг.

У разі подання заяви та документів, необхідних для видачі свідоцтва про державну реєстрацію акта цивільного стану повторно та витягу з Державного реєстру актів цивільного стану громадян до центру надання адміністративних послуг, адміністратор такого центру формує та реєструє відповідну заяву за допомогою програмних засобів ведення Державного реєстру актів цивільного стану громадян, на якій заявник за умови відсутності зауважень до відомостей проставляє власний підпис.

Під час формування та реєстрації заяви адміністратор центру надання адміністративних послуг встановлює особу заявника.

Якщо документи, що подаються для державної реєстрації актів цивільного стану, складені іноземною мовою, до заяви обов'язково додаються переклад їх тексту українською мовою, а також копії паспортного документа, посвідки на постійне чи тимчасове проживання або іншого документа, що підтверджує законність перебування іноземця чи особи без громадянства на території України, засвідчені в установленому порядку.

Центр надання адміністративних послуг забезпечує передачу заяви та документів, необхідних для державної реєстрації актів цивільного стану, видачі свідоцтва про державну реєстрацію акта цивільного стану повторно та витягу з Державного реєстру актів цивільного стану громадян, до відділу державної реєстрації актів цивільного стану в межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці на розгляд та зберігання.

Заява про видачу свідоцтва про державну реєстрацію акта цивільного стану повторно або витягу з Державного реєстру актів цивільного стану громадян та документи, необхідні для видачі свідоцтва чи витягу, передаються до відповідного відділу державної реєстрації актів цивільного стану в день звернення заявника або не пізніше наступного робочого дня у разі їх отримання поза робочим часом відділу.

Відділ державної реєстрації актів цивільного стану невідкладно в день отримання заяви від центру надання адміністративних послуг обліковує її у відповідному журналі прийому заяв, де здійснює відмітку про подання такої заяви через центр надання адміністративних послуг.

Видача свідоцтва про державну реєстрацію акта цивільного стану повторно, витягу з Державного реєстру актів цивільного стану громадян проводиться відділом державної реєстрації актів цивільного стану відповідно до законодавства.

Центр надання адміністративних послуг забезпечує отримання відповідних документів не пізніше наступного робочого дня з дня видачі свідоцтва про державну реєстрацію акта цивільного стану повторно, витягу з Державного реєстру актів цивільного стану громадян чи відмови в їх видачі.

Відділ державної реєстрації актів цивільного стану на підставі акта приймання-передавання передає оформлений ним документ уповноваженій особі центру надання адміністративних послуг для подальшого вручення заявнику (глава 2 розділу II Правил).

26. Чи необхідно створювати відділ ЦНАП окремою юридичною особою, щоб здійснювати повноваження у сфері державної реєстрації актів цивільного стану?

Органи місцевого самоврядування є юридичними особами і наділяються цим та іншими законами власними повноваженнями, в межах яких діють самостійно і несуть відповідальність за свою діяльність відповідно до закону.

Юридична особа набуває цивільних прав та обов'язків і здійснює їх через свої органи, які діють відповідно до установчих документів та закону.

Порядок створення органів юридичної особи встановлюється установчими документами та законом (ч.1 ст.92 Цивільного кодексу України).

Виконавчі органи рад – органи, які відповідно до Конституції України та Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» створюються сільськими, селищними, міськими, районними в містах (у разі їх створення) радами для здійснення виконавчих функцій і повноважень місцевого самоврядування у межах, визначених цим та іншими законами.

До відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать: делеговані повноваження, зокрема, державна реєстрація актів цивільного стану.

У свою чергу ч.1 ст.4 та ч.2 ст.6 Закону України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» передбачено, що виконавчі органи сільських, селищних і міських рад входять до системи органів державної реєстрації актів цивільного стану, яким у встановленому законом порядку делеговано повноваження з проведення державної реєстрації народження фізичної особи та її походження, шлюбу, смерті.

Виконавчими органами сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх створення) рад є їх виконавчі комітети, відділи, управління та інші створювані радами виконавчі органи.

Виконавчим органом сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради є виконавчий комітет ради, який утворюється відповідною радою на строк її повноважень.

Після закінчення повноважень ради, сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті ради її виконавчий комітет здійснює свої повноваження до сформування нового складу виконавчого комітету.

Повноваження виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті ради визначенні ч.1, ч.2 ст.52 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Питання, зокрема, утворення виконавчого комітету ради, визначення його чисельності, затвердження персонального складу, внесення змін до складу виконавчого комітету та його розпуск вирішуються виключно на пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради.

З огляду на зазначене, питання щодо створення виконавчого комітету зі статусом юридичної особи або без статусу юридичної особи – для здійснення виконавчих функцій і повноважень місцевого самоврядування, має вирішуватися на сесії відповідної ради та визначатися в установчому документі про такий виконавчий комітет, затверджений радою (ст.1, 16, 11, 26, 38, 51 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»).

27. Надання послуг ДРАЦС старостами.

Для уповноваження старост на здійснення державної реєстрації актів цивільного стану необхідно рішенням місцевої ради (далі – Рішення) уповноважити старост або інших

посадових осіб на проведення державної реєстрації актів цивільного стану та покласти на них відповідальність рішенням ради або її виконавчого комітету чи розпорядженням голови за зберігання бланків свідоцтв про державну реєстрацію актів цивільного стану.

В Рішенні має бути чітко визначено адміністративно-територіальні межі здійснення зазначених повноважень (тобто територія відповідного села, селища, на яку поширюються повноваження відповідного старости)

Цим же Рішенням, або окремим рішенням виконавчого комітету ради, розпорядженням голови покласти на відповідальну посадову особу ОМС за проведення ДРАЦС у адміністративному центрі ТГ відповідальність за зберігання бланків свідоцтв, яка одержує їх у відділі ДРАЦС головного територіального міжрегіонального управління Міністерства юстиції та подає у встановлені строки звітність, видає їх не більше місячної потреби відповідальним за ДРАЦС особам у старостинських округах, веде облік та контролює використання бланків в межах всієї громади), а також покласти відповідальність за одержання, зберігання, використання бланків свідоцтв на відповідальних посадових осіб за проведення ДРАЦС у старостинських округах.

Водночас в цьому рішенні/ розпорядженні визначити особу, яка виконуватиме обов'язки особи, відповідальної за ДРАЦС та зберігання бланків свідоцтв на період її відсутності.

28. Усиновлення

Сім'я створюється на підставі шлюбу, кровного споріднення, усиновлення, а також на інших підставах, не заборонених законом і таких, що не суперечать моральним засадам суспільства.

Усиновленням є прийняття усиновлювачем у свою сім'ю особи на правах дочки чи сина, що здійснене на підставі рішення суду та провадиться у її найвищих інтересах для забезпечення стабільних та гармонійних умов її життя.

Усиновленою може бути дитина.

Усиновлення вважається здійсненим у день набрання чинності рішенням суду про усиновлення.

Особа, яка подала заяву про усиновлення, може виявити бажання бути записаною у Книзі реєстрації народжень матір'ю, батьком дитини або повнолітньої особи.

Особа, яка подала заяву про усиновлення, може виявити бажання змінити відомості про місце народження та дату народження дитини.

Дата народження дитини може бути змінена не більш як на шість місяців.

У рішенні про усиновлення суд змінює відомості про місце народження та дату народження дитини, якщо це відповідає її інтересам.

На підставі рішення суду про усиновлення в актовий запис про народження дитини або повнолітньої особи, складений органами державної реєстрації актів цивільного стану України, орган державної реєстрації актів цивільного стану вносить відповідні зміни і видає нове Свідоцтво про народження з урахуванням цих змін.

Свідоцтво про народження, що було видане раніше, анулюється (ст. 3, 207, 208, 225, 230, 233 СКУ).

Якщо до актового запису цивільного стану вносяться зміни або здійснюються інші відмітки (про розірвання шлюбу, усиновлення, зміну імені у випадках, встановлених законом, позбавлення чи поновлення батьківських прав тощо), то на лицьовому боці актового запису зазначаються підстави їх внесення: актовий запис, рішення суду, розпорядження голови районної, міської державної адміністрації або рішення виконавчого комітету міської, районної в місті ради про присвоєння або зміну прізвища або власного імені малолітньої дитини, висновок відділу державної реєстрації актів цивільного стану або інший документ, який є

підставою для внесення змін. Записи щодо внесених до актового запису цивільного стану змін засвідчуються підписом посадової особи та печаткою відділу державної реєстрації актів цивільного стану.

Зміни до актового запису цивільного стану вносяться одночасно з внесенням таких самих змін до Державного реєстру актів цивільного стану громадян (глава 1 розділу III Правил)

29. Чи можливо ЦНАП вносити рішення про розлучення до актових записів?

Виконавчим органам сільських, селищних і міських рад у встановленому законом порядку делеговано повноваження з проведення державної реєстрації народження фізичної особи та її походження, шлюбу, смерті (ст. 4, 6 Закону).

Державна реєстрація розірвання шлюбу проводиться органами державної реєстрації актів цивільного стану у встановлених законом випадках.

У разі розірвання шлюбу судом шлюб припиняється у день набрання чинності рішенням суду про розірвання шлюбу, яке надсилається судом до відділу державної реєстрації актів цивільного стану за місцем ухвалення рішення для внесення відомостей до Державного реєстру актів цивільного стану громадян та проставлення відмітки в актовому записі про шлюб (пункти 1 глави 3 розділу III Правил).

Внесення змін до актових записів цивільного стану, зокрема відомостей про розірвання шлюбу до актового запису про шлюб, що складається у паперовому та електронному вигляді, належить до повноважень відділів державної реєстрації актів цивільного стану (ч.1 ст.6 Закону).

Таким чином, на сьогодні, можливість внесення змін до актових записів цивільного стану як в паперовому носії так і до Державного реєстру актів цивільного стану громадян, зокрема, проставлення відмітки про розірвання шлюбу в актовому записі про шлюб для центрів надання адміністративних послуг не передбачена.

30. Отримання свідоцтво про народження через ЦНАП.

Державна реєстрація актів цивільного стану може проводитися за заявою заявника шляхом звернення до центру надання адміністративних послуг.

У разі подання заяви та документів, необхідних для державної реєстрації актів цивільного стану, до центру надання адміністративних послуг адміністратор такого центру вчиняє усі дії щодо роз'яснення умов та порядку проведення відповідної державної реєстрації актів цивільного стану, прийняття відповідних документів, які передбачені цими Правилами та здійснення яких покладається на працівника органу державної реєстрації актів цивільного стану.

Адміністратор центру надання адміністративних послуг формує та реєструє відповідну заяву за допомогою програмних засобів ведення Державного реєстру актів цивільного стану громадян.

Центр надання адміністративних послуг забезпечує передачу заяви та документів, необхідних для державної реєстрації актів цивільного стану до відділу державної реєстрації актів цивільного стану в межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці на розгляд та зберігання.

Заява про державну реєстрацію народження та документи, необхідні для такої державної реєстрації, передаються до відповідного відділу державної реєстрації актів цивільного стану в день звернення заявника або не пізніше наступного робочого дня у разі їх отримання поза робочим часом відділу та невідкладно обліковується відділом державної

реєстрації актів цивільного стану у відповідному журналі прийому заяв, де здійснює відмітку про подання такої заяви через центр надання адміністративних послуг.

Державна реєстрація актів цивільного стану проводиться відділом державної реєстрації актів цивільного стану відповідно до законодавства.

У разі подання документів через центр надання адміністративних послуг отримання свідоцтва про народження або письмової відмови в проведенні державної реєстрації акту цивільного стану здійснюється в центрі надання адміністративних послуг, через який подано відповідну заяву.

Центр надання адміністративних послуг забезпечує отримання відповідних документів не пізніше наступного робочого дня з дня державної реєстрації акту цивільного стану чи прийняття відділом державної реєстрації актів цивільного стану рішення про відмову в проведенні такої реєстрації (глава 2 розділу II Правил).

Ця публікація стала можливою завдяки щирій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Зміст є відповідальністю Глобал Ком'юнітіз (Global Communities) і не обов'язково відображає точку зору USAID чи Уряду Сполучених Штатів